

Bivanje predsednika dr. Beneša pri nas

Belgrad, 7. aprila. Predsednik češkoslovaške republike se je včeraj ob 11. odpeljal v spremstvu kneza namestnika Pavla, dr. Stojadinovića in drugih političnih in vojaških dostojanstvenikov z dvornim vlakom na Oplenac. Po vsej Šumadiji je prebivalstvo dvorni vlak navdušeno pozdravljalo, zlasti v Mladenovcu na končni postaji in v Topoli, kamor so se visoki obiskovalci pripeljali z avtomobili.

Na Oplenec je predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš položil na grob kralja Aleksandra I. Zedinitelja krasen venec in se s svojim

spremljstvom vred poklonil njegovemu spomenu. Nato si je ogledal grobnico. Knez Pavle in kneginja Olga sta v dvorni vili na Oplenec priredila dr. Benešu kosilo. Od tu so se vsi visoki gostje odpeljali na Avalo k grobu neznanega vojaka ter tam položili venec in si ogledali tudi dela pri novem veličastnem spomeniku.

Zvečer je bila na češkoslovaškem poslaštvu slovesna večerja, katere so se udeležili kraljica Marija, knez Pavle, kneginja Olga, dr. Beneš z gospo ter razni odličniki iz vojaških, političnih, gospodarskih in kulturnih krogov.

Knez namestnik Pavle je odlikoval z visokimi redovi razne člane iz spremstva predsednika dr. Beneša.

Dr. Beneš je izročil kot svoje darilo kralju Petru II. zlat potovalni pribor, knezu namestniku Pavlu pa umetniški servis iz češkega kristala. Knez namestnik pa je podaril dr. Benešu dragocen bronast kip, umetniško delo kiparja Rosandiča.

Predsednik dr. Beneš odpotuje danes ob pol 4. popoldne z dvornim vlakom čez Zagreb in Maribor v Prago.

Vesti 7. aprila

Arabei so vrgli bombe na nekaj mestnih hiš v Palestini ter streljali na angleške policiste v Lazuaretu.

Vsi narodi naj ustavijo oboroževalno tekmo in iščejo pot za složno delo v trgovini in gospodarstvu. Tako je govoril ameriški zunanji minister Hull, ko so mu podneli odlikovanje Wilsonove zvezde.

Potovanje grškega kralja po Peloponezu, najbolj južnem delu Grčije, je deležno navdušenih manifestacij, ki jih prireja zlasti kmečko prebivalstvo.

Nova vera maršala Ludendorfa spada po mnenju vatikanskih krogov med tista protikršćanska gibanja, ki jih je sv. oče v zadnji okrožnici obsodil.

Vesti o odstopu poljskega zun. ministra Becka si je izmislil francoski tisk, da bi oslabil sodelovanje med Poljsko in Nemčijo. Tako trdijo nemški listi.

Vstop Združenih držav v vojno je bil velika napaka. Tako se glasi večina mnenj te dni, ko praznujemo 20-letnico, odkar je USA vstopila v vojno z Nemčijo.

Sodelovanje med nemškim in italijanskim filmom naj omogoči pogajanja med različnimi filmskimi družbami, ki so te dni v Berlinu.

Nemci bodo začeli odkopavati staro Olimpjo in je prihod prosvetnega ministra dr. Rusta v Ale-ne v zvezi z začetkom izkopavanja.

Položaj med Japonsko in Sovjeti se zaostrojuje in se mora Japonska oborožiti tako, da ne bo zaostajala za Sovjetsko Rusijo. To je izjavil časnikar-jem vojni minister Sugijama.

Negušovo odposlanstvo pride spet v Zenevo na izredno zasedanje Sveta ZN. Neguš sam pa to-pot ne bo s svojo navzočnostjo vzemiral skrbnih varuhov demokracije v Zenevi.

Srce poljskega skladatelja Szymanovskega bo-do spravili v posebno žaro v Varšavi.

Holandska prestolonaslednica in njen mož princ Bernhard sta iz Pariza odpotovala v Haag in tako končala svoje ženitovansko potovanje.

Zbližanje med Sovjeti in Nemčijo je nemogoče, o čemer pričajo kongresi narodno socialistične stranke, ki so se dovolj jasno izrekli proti komu-nizmu. Tako odgovarja nemško časopisje na zad-nje vesti angleških listov, da bi bilo tako zblizanje možno.

Dušljive bombe so eksplodirale v predavalni-cah na varšavski tehniki. To je bilo treba smatrati kot protest akademikov proti razpustu vseh aka-demskih organizacij, ki so politično pobarvane.

Francosko-nemški gospodarski razgovori, ki so jih pred 14 dnevi prekinili, se bodo spet začeli v Parizu, kamor je dospelo nemško odposlanstvo.

Predsednik danske vlade Stauning je dospel v London in bo imel nekaj važnih razgovorov z zun.-ministrom Edenom ter s predsednikom vlade Bal-dwinom.

Sestanek baltičskih držav bo konec aprila v Kownu. Verjetno je, da se bodo na tem sestanku razgovarjali o ustanovitvi zveze baltičskih držav, ki bi jo zelo rada osnovala Anglija.

Kri za ranjenje španske vlade naj daruje mla-dina bernskega okrožja v Švici. Tako se glasi pro-glas, ki so ga izdale levičarske mladinske organi-zacije v Švici. Kri nameravajo z letali pošiljati v Barcelono in Valencijo.

Za guvernerja angleške državne banke je spet izvoljen dolgoletni guverner Montague Norman.

Lyon je bil nekaj ur brez luči, ker so stopili v protestno stavko vsi uslužbenci mestne elektrarne in plinarne.

Preureditev italijanskega letalstva namerava s sredstvi novega proračuna izvesti rimsko letalsko ministrstvo.

General Göring pojde v Italijo še pred pri-hodom avstrijskega kanclerja Schuschnigga v Rim. Tako pravijo neki časopisni glasovi.

Trgovino z Italijo hoteta povečati Avstrija in Madžarska in je že prišel v Rim avstrijski po-oblaščenec dr. Schneller, ki naj se z italijanskimi krogi dogovori o požitvi medsebojnih trgovskih zvez.

Judje v Galileji prosijo varstva od angleške vlade, ker se na njihove naselbine dan za dnem ponavljajo roparski napadi.

Nov načrt za osvoboditev Belgije od obvez-nosti, katere ji nalaga locarnska pogodba, izdelu-jejo velesile, ki so to pogodbo podpisale.

Novo letališče v Pragi so včeraj odprli z ve-likim svečanostmi. Hkratu so včeraj postavili v promet novo zračno zvezo med Brusljem in Prago.

Francoski desničarski poslanci so prišli na Dunaj, med njimi tudi bivši minister Marin. Nji-hov obisk na Dunaju je v zvezi z nedavnimi po-godbami med Jugoslavijo, Italijo in Bolgarijo ter se hočejo poslanci prepričati, v koliko bodo te po-godbe spremenile položaj v Srednji Evropi.

Upori v Indiji se nadaljujejo po vsej severo-zahodni indijski meji. Do zdaj so angleške čete pobile 64 Indijcev ter jih več sto ranile.

Plače sovjetskimi vojakom so zvišali s 1. aprilom, in sicer za 30%. Ker se pa ne ve, kolike so bile plače prej, tudi ni mogoče soditi, kakšno je to zvišanje.

O vzpostavitvi zlate valute se bo posvetovala mednarodna gospodarska konferenca 12. aprila v Bruslju.

Proti 40 urniku v tekstilni stroki, ki ga hoče uvesti mednarodna delavna konferenca, je nasto-pil angleški zastopnik, češ da bi to škodilo kori-stim angleške tekstilne industrije.

Pravico do dvoboja bo zdaj imel vsak Neme-c ne samo nemški akademiki. Zato bodo na nem-ških univerzah začeli prirejati številne tečaje za sabljanje. Tečajji bodo brezplačni, da si bo vsakdo lahko pridobil sposobnost, da svojemu resničnemu ali namišljenemu žaljivcu razpara rebra.

Blumov naskok na politične svoboščine v Franciji

Pariz, 7. aprila o. Francoska socialistična vlada je v svojem stremljenju z odstranitvijo vsake po-litične opozicije, poverila vrhovno sodišče, naj ugo-tovi, ali so resnični očitki, da je Francoska sociaina stranka, katero vodi bivši voditelj »Ognjenih kri-žev«, polkovnik de la Rocque, samo nadaljevanje razpušćene zveze »Ognjenih križev« Sodišče je te dni razsodilo, tako kakor je želela vlada, namreč, da je socialna stranka le na novo ustanovljena zve-za »Ognjenih križev«. Za to obravnavo je seveda vlada primerno preuredila sodišče. Po tej razsodbi bo postavila vlada pred sodišče polkovnika de la Rocqueja in druge vodilne člane nove stranke, češ da vodijo prepovedano politično organizacijo.

Ta razsodba je izredno velikega pomena in na-čelne važnosti. Na podlagi take razsodbe bo lahko Blum onemogočil vsako politično gibanje in vsako stranko, ki ne bo po volji njemu in ... de-janski voditeljici sedanje francoske politike. Naj bodo opozicijske stranke ustanovljene in ureje-ne po še tako zakonitih določilih francoske ustave, treba je le, da kak sodnik zasliši v njih nadaljeva-nje kakke bivše razpušćene organizacije, pa bo lah-ko socialistična in komunistična vladajoča stranka v imenu demokracije, svobode in parlamentariz-ma, s čimer opetajo ljudske fronte v Franciji in izven nje, prepovedala sleherni politični udeležva-nje, ki ne bo po njenem kopitu. To pomeni de-jansko konec politične svobode tudi v Franciji.

Današnji »Oeuvre« poroča, da je preiskovalni sodnik Betteille začel po nalogu vlade že preiskavo proti Francoski sociaini stranki. Dalje je ukazana

preiskava proti »Patriotski mladini«, proti »Action Française«. Iz tega je razvidno, da hoče socialistič-na vlada na en mah uničiti vse nemarksistične opo-zicijske organizacije.

Voditelj Francoske socialne stranke de la Roc-que je imel predinočnim s postaje Radio-Cité

Razna poročila s španskih bojišč

Sevilja, 7. aprila. AA. Havas: V svojem snoč-njem govoru je general Queipo de Llano naprej potrdil vesti o zmagah nacionalistov na baskiški fronti. Nato je general rekel: Krožijo neke vesti o upornih v španskem Maroku. Na francoski meji našega Maroka se baje sliši streljanje iz topov. Naše oblasti v Maroku pa ne dajejo o tem nikakih pojasnil. »Vse to so laži in poteze marksistične propagande.

Pozivi generala Mole

Boyonne, 7. aprila. AA. (Havas) Po poročilih iz San Sebastiana so uporniška letala metala nad baskiško deželo letake v španščini in baskovščini. Letake je podpisal general Mola. Njihova vsebina je tale:

Poslednji opomin! Odločeni smo končati vojno na španskem severu. Kdor ni nikogar ubil in kdor položi orojče in se vda, mu bo ohranjeno življenje in imetje in bo rešen. Če se takoj ne vdate, bomo

govor, v katerem je poudaril krivično postopanje vlade proti njemu ter rekel, da pomeni preiskava proti njemu najboljše propagando za njegovo stran-ko. Trditev, da je njegova stranka nadaljevanje razpušćenih organizacij, ne drži, ker 80% vpisanih članov Francoske socialne stranke, ni bilo nikdar v organizaciji »Ognjenih križev«. Njegova stranka je po organizaciji zelo podobna. Francoski socialistič-ni stranki, samo s to razliko, da delavskih koristi ne zastopa po marksističnem duhu razrednega bo-ja in stanovskega sovraštva, marveč v duhu sloge in sodelovanja med vsemi Francozi.

uničili vso Biskajo z vojno industrijo. Imamo na razpolago zadosti sredstev da tako storimo. General Mola.

Angleži rešili 17.000 beguncev

London, 7. aprila. AA. (Reuter) Nocoj je zu-nanji minister izjavil v spodnji zbornici, da so po izbruhu državljanske vojne v Španiji odstranili iz severnih španskih pristanišč z angleškimi ladjami 17.000 Špancev in tučev ne glede na njihova po-litična naziranja. To delo so opravili angleški di-plomatski in konzularni zastopniki. Eden je prista-vil, da si sedaj angleški diplomatski zastopniki v Hendayu in v Valericii prizadevajo doseči izme-njavo političnih ujetnikov.

Gibanje nacion. brodovja

Saint Jean de Luz, 7. aprila. AA. (Havas) Neki radiogram iz uporniškega vira, ki ga je prestregla francoska radijska postaja v Bordeauxu, poroča, o tem, da so zbrane v Biskajskem zalivu uporniške križarke Espana, Canarias in Almirante Cerbera. V nedeljo zvečer se je prav tako kakor preteklo noč okoli dveh slišalo hudo topniško streljanje, o katerem mislijo, da izvira od teh križark, ki po poročilih iz Bilbao obstreljujejo baskiško obrežje.

Kakor poroča Reuter, je uporniška križarka »Almirante Celbera« potopila parnik »Andro«, ki ga je najela neka britanska tvrdka.

Potruje se, da je v noči od nedelje na pone-deljek neka vojna ladja obstreljevala Ceuto. Bom-bardiranje je trajalo trideset ur. Širijo se glasovi, da so vladne torpedovke preteklo noč ponovile na-pad na Ceuto in bombardirale važne vojaške na-prave.

Francoska nevtralnost

Rim, 7. aprila. AA. Havas: Današnji italijanski listi objavljajo, da se na francoskih letališčih vežba sedaj 200 španskih pilotov, ki bodo nato vstopili v službo valencijske vlade. Vsi drugi listi objavljajo to vest brez podpisa, edini »Giornale d'Italia« jo objavlja pod naslovom: »Težka kršitev sporazuma o nevmešavanju«. Sicer pa noben list ne dodaja ničesar k tej vesti.

V Bayonu je orožništvo ujelo tri sovjetske državljane, ki so hoteli tajno prekorčiti špansko mejo.

Nacionalistične vesti

Vittoria, 7. aprila. AA. (Havas) Nacionalisti metodično nadaljujejo svoje prodiranje na biskaj-ski fronti. Letalstvo generala Pana je ves dan le-telo nad Durangom. V dolini, ki drži v Bilbao, so nacionalistična letala razglašala zbiranje sovražnih čet.

Nacionalisti so včeraj nadaljevali svojo iz-vidniško ofenzivo v odseku Guadalajare. Nacio-nalistične čete so pri tem znatno napredovale. Zdi se, da se vrše operacije med cesto v Aragón in dolino reke Tahune.

Posebni Havasov dopisnik poroča, da so na-cionalistične čete na baskiški fronti naletele na hud odpor na cesti, ki vodi proti Durangu. Nacio-nalistična letala so opazila, da dobivajo Baski ve-liko pomoč.

Poročila rdečih

Madrid, 7. aprila. AA. Iz Gijona poročajo, da so letalske enote generala Franca letele nad Oviedom in okolico, zlasti nad Naranjom, kjer so vrgle več bomb na vladne postojanke. Toda dobro skrite in zavarovane vladne baterije so s svojo akcijo onemogočile vsak nasprotnikov uspeh. Sovražnik je čez dan skušal prenesti koncentra-cijo čet v prednje postojanke, toda vladno top-ništvo je s svojim obstreljevanjem onemogočilo sleherni sovražnikov poskus.

Madrid, 7. aprila. AA. Havas: Včeraj popol-dne se je nenadoma začelo streljanje na fronti ob Jarami, posebno pa v odsekih Marate de Ta-juna in Sien Pozuelos. Nato so vladni oddelki po topovski pripravi začeli napadati progo Aranjuez —Madrid. Po hudi borbi so se nacionalisti umak-nili. Na bojišču so pustili mnogo mrtvih in mnogo materijala. Ob 19 so nacionalisti prešli v proti-napad, da bi zavzeli izgubljene postojanke, pa so jih naši topovi ustavili.

Spor med Cerkvijo in nar. socializmom

Rim, 7. aprila, o. »Osservatore Romano« pri-naša vesti o zapiranju katoliških šol v Nemčiji in pravici.

Zdaj je izbruhnil odkrit spor med katoliški-mi škofi, ki predstavljajo Katoliško Cerkve, ter med tako zvano edinstveno državno šolo. List se izprašuje, kaj se bo zgodilo, če bo mladina izgu-bila vero v Boga. Nemčiji bodo najbrž potem ohranili cerkve kot umetniške predmete in bodo cerkve služile za svečana zborovanja, pač pa bodo iz njih odstranili vsa krščanska sveta znamenja. Druge cerkve pa bodo verjetno porušili. To je edino, kar more slediti sedanjemu ravnanju na-rodnega socializma. Če ima narodni socializem res take namene, potem je njegov program isti, kakor program boljševizma, pred katerim hoče

narodni socializem braniti Evropo in svet. To so isti načini boja proti veri, kakršne vidimo v sovjetski Rusiji in drugod.

Glede poskusov, s katerim hočeta zakonca Ludendorff in Nemčiji ustanoviti novo vero, ki bi temeljila na mešanici teozofije ter severnjakega bajeslovja in na tako zvani plemenski etiki. Poleg tega napada krščanske duhovne vrednote ter moralo. Jasno je, da taka vera ne more kršćan-skega ljudstva voditi k edinstvi, marveč v zmedo. Značilno za narodni socializem pa je, da je vodja nemške države smatral za umestno razgovarjati se z Ludendorffom, oznanjevalcem te zmedene vere, prav tedaj, ko se morajo nemški katoličani z vsemi silami boriti za svoje osnovne verske in kulturne pravice.

Sklepi medparlamentarne konference v Rimu

Belgrad, 7. aprila. AA. Predsednik narodne skupščine Stevan Cirić, ki se je vrnil iz Rima, je dal o svojih vtisih s prebivanjem v Rimu, o delu interparlamentarne zveze in o sprejemu pakta, sklenjenega z Italijo tole izjavo:

Odbori medparlamentarne zveze so letos za-sedali v Rimu. Na dnevnem redu odbora za pa-rlamentarno organizacijo je bilo vprašanje odgo-vornosti narodnih poslancev. Prišlo je na dnevni red, ker kaže, da je postalo v nekih državah s parlamentarnim režimom pereče. V zvezi z izva-janjem poslaniškega mandata se dogaja, da ga deloma zlorabljajo. Načrt resolucije je zavzel v tem oziru odločno stališče: mandat narodnih po-slancev naj služi samo delu za splošno blaginjo, poslanec naj se izogiba vsega, kar bi moglo povzo-čiti tudi najmanjši dvom, da ne dela za celoto. Težje je bilo vprašanje nezdružljivosti poslanskega mandata z opravljanjem javne službe v državi ali občini. Vprašanje je bilo zamotano, ker v državah s korporativnim režimom poslanski mandat ni v nasprotju z državno ali občinsko službo.

V odboru za finančna gospodarska vprašanja so bili na dnevnem redu pokrajinski pakti. To vprašanje nas je posebno zanimalo za to, ker se je v prvi vrsti nanašala na pakte podonavskih držav. V soglasju z državami Male zveze in s Francijo je bil sprejet načrt resolucije, ki jo je predlagal dr. Oton Frangeš. Odbor je bil mnenja, da so taki pakti zlasti med državami, ki se medsebojno izpol-njujejo, brezpogojno potrebni. Ti pakti pa ne smejo biti naperjeni proti nobeni drugi državi, in naj bodo dostopni vsaki državi, ki hoče sodelovati.

Važen je predlog odbora, naj te pakte sklepajo na podlagi prednostne carine in po načelu največje ugodnosti. Obenem pa so posebno poudarili to, da kaže dovoliti in omogočiti gotove izjeme določbe o največji ugodnosti. Zelo važne je nadalje pouda-riti, da je odbor proglasil za podonavske države Jugoslavijo, Bolgarsko, Romunsko, Češkoslovaško,

Madžarsko in Avstrijo. Toda tudi pakti teh šestih držav ne bi dosegli svojega namena, če se te re-gionalne pogodbe ne izpolnijo z Nemčijo in z Italijo.

Na koncu je predsednik Cirić izjavil: Moje pre-bivanje v Rimu je bilo zanimivo tudi zato, ker se je vršilo med obiskom italijanskega zunanjega mi-nistra grofa Ciana v Belgradu. Tako sem mogel zbrati osebna in neposredna opažanja o vtisu, ki ga je pakt o prijateljstvu z Italijo napravil v poli-tičnih krogih naše velike sosedne. Lahko rečem, da je bil ta vtis kar močji ugoden. To smo čutili tudi mi, ki smo bili člani jugoslovanske delegacije. Vsem so nam izkazovali posebno pozornost. Na sestankih z italijanskimi državniki smo slišali naj-ugodnejše komentarje o samem paktu in o izglelih bodočega zelo ugodnega razvoja političnih in trgo-vinskih stikov med obema državama.

O švicarskih Alpah bo predaval v četrtek, dne 8. aprila ob pol 9 zvečer v risalnici meščanske šole v Celju g. Dušan Jakšič, predsednik turistov-skega društva »Slemec« iz Zagreba. Predavatelj je tudi v Sloveniji dobro znan, ker stalno poseđa tudi naše planine. Pokazal bo 100 sklopičnih slik, po-snetih lani ob priliki pohoda na švicarske vrhove. Celjane opozarjamo na ta zanimiv večer, ki ga pripravlja podružnica SPD v Celju.

Predloge za svetovno gospodarsko konferenco naj bi pripravil predsednik belgijske vlade Van Zeeland, ki velja za mednarodnega gospodarskega strokovnjaka. Za to sta ga naprosili Anglija in Francija, ki pa hočeta s tem, da sta mu izkazali tako zaupanje, tudi pomagati, da bi bil Van Zeeland v nedeljo v Bruslju izvoljen.

60.000 danskih kovinarjev je začelo stavkati. Delodajalci pa so njihove zahteve zavrnilli.

Po tržiški žaloigri

Preznačilna dvojna morala ob dveh nesrečah

Ljubljana, 7. aprila.

Končno je »Jutro« le preneslo debato o tržiški nesreči iz Tržiča v Ljubljano. Dojem je prejel vse te dopise datirane iz Tržiča, je približno od tedaj, ko smo mi zapisali, da tržiška javnost tržiškega dopisnika ne smatra za odgovornega za tako blazneje Tržičanov, datiralo te članke iz Ljubljane. Saj to prav dobro razumemo. Gotovo ga ni Tržičana, ki bi si upal tako potvarjati javno mnenje; zato za tako pisanje noče prevzeti odgovornosti niti tržiški dopisnik »Jutra«.

Preznačilna je dvojna morala »Jutra« ob priliki dveh različnih nesreč. Ko se je pripetila znanstvena letalska nesreča pri Bizoviku in ko smo tedaj obenem z javnostjo zahtevali nepristransko preiskavo, je »Jutro« dvignilo krik in vik ter pokazalo na mrtve, se sklicevalo na pieteto, itd. itd. Sedaj pa, ko pri smrti devet življenj ne morejo prihajati v poštev kakšne tehnične naprave, odvise tudi od večje ali manjše sposobnosti ljudi, ki so jim te naprave zaupane, »Jutro« naenkrat zahteva najtemeljitejšo preiskavo in skoraj s pristom kaže na ljudi, o katerih vsa javnost ve, da ne morejo biti odgovorni za nesrečo. »Jutrova« stvar je, ali se hoče pri tem še naprej smešiti ali ne. Priporočamo »Jutru« le, naj v zvezi z nesrečo pušči pri miru naš list, ki nesrečo gotovo ni zakrivil. Kaj je »Jutro« nagnilo do tega, da se je brez povoda zaletelo v naš članek, s katerim smo izrazili priznanje Tržičanom, si lahko mislimo. Zato smo pa bili prepričani, da bo »Jutro« preneslo tudi zaslužen odgovor. »Jutro« samo ga je sicer preneslo, ne more ga pa prenesti eden izmed gospodov, ki sede v »Jutrovem« uredništvu. Silno ogorčen se je razpisal, kakor da smo mi krivi, če se čuti prizadetega.

Bilo je tudi tokrat tako, kakor vedno: gosposdije nas smejo po mili volji napadati, kolikor se jim zljubi. Mi pa — Bog obvari, da bi jim dali zaslužen odgovor. Že radi ljube kolegialnosti ne! Nasprotnik sme imenovati naše pisanje za deplasirano, zmešano in naivno; če pa mi potem napišemo o nasprotniku resnico, potem smatra on to naše pisanje za — obžudovanja vredno prakso. Upamo, da bo ta obžudovanja vredna praksa končno spametovala tudi prizadele, da se ne bodo brez vsake potrebe in zgolj s skritimi nameni zaletavali v naš list, katerega odgovor potem ne morejo močito prenesti.

Niti zdaleč pa nismo pričakovali, da bi »najmlajši in najmanjši« v zboru pete velesile na Slovenskem« mogel zadeti tako velikega časnika in književnika, kakor je g. L. Mrzel-Frigid. Nismo vedeli, da ima on kaj opravka s stvarmi, o katerih smo pisali. Ker se pa čuti prizadetega že zaradi nekaterih besedi in izrazov, ki sicer prosto kurzirajo med ljudmi in po tisku, naj nam dovoli misliti to, kar si po njegovih izjavah v današnjem »Jutru« moramo misliti. Pričakujemo podobnih izjav, naukov in moraliziranja od zdaj naprej zmeraj, kadar bomo o priliki kakih plavov, neviht, zimskih pojavov, itd. rabili pridevnik mrzel, ki ni nič kriv za to, da je v zvezi z gospodom Mrzelom in da se zaradi tega čuti gospod Mrzel prizadetega. Tudi vemo zdaj, ko se je gospod Mrzel prikazal iz »Jutrovega« pisanja, da ni mogoče, da bi mu kedaj

zmanjkalo črnila. Če ne bo skrbel za to on, bodo poskrbeli pač drugi. Tudi naj nam ne prisoja greha, da bi si drznili biti tako domišljivi, da bomo njemu kedaj skušali zavezati usta. To ni mogoče, že zato, ker je tako izjavil on, g. Mrzel, pa tudi zato ne, ker se bavimo samo z vsakdanjimi, pametnimi in aktualnimi zadevami. Ker ne razumemo, zakaj naj bi se zaradi kakšnega ubogega samostalnika, ki ni niti slovenski, splačalo skakati iz za časnika brezimnosti, naj nam g. Mrzel oprosti, da si dovolimo storiti drugače in da se temu njegovemu koraku pač smejemo.

Prisega in ljubezen

Herojski film o sreči in samoodpovedi, o borbi na smrt in življenje za časa ustanka za svobodo poljskega naroda. Junška epopeja iz revolucijske dobe v letu 1830. — Režija: **Karl Hartl**
V glavnih vlogah: **Willi Birgel, Viktor Staal, Hansi Knoteck, Ursula Grabley**
Premiera tega veličilma v četrtek 8. t. m. v kinu MATICI

Obtoženci defilirajo ...

Ljubljana, 7. aprila.

Lajlik, ki se zanima za sodno-kazenske razprave, je najbrž večerjal nekoliko zmagal z rameni, ko je pregledal obširen razpravni program malega kazenskega senata, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Al. Zigon. Kar 8 razprav je bilo na dnevnem redu. Pred sodniki so se vrstili mali in veliki grešniki, začetniki in stari praktiki v tatinskih poslih. Za krivoprisežnike pa naj bi se uvedle prav stroge kazni, kajti krivoprisežništvo se je zadnja leta sila razpaslo. Ta zločin je skoraj postal epidemijem. Ni sedaj tedna, da ne bi kazenski senat sodil kakšne krivoprisežnike. Tudi večer stala bila dva obtožena zaradi krive prispege. Razprava se je zelo zavlekla. Kazenski senat pa je drugače bil ekspeditiven in je vse razprave končal že do 14.

Pod posteljo bankovci

Med našimi ljudmi na kmeth je še vedno vkoreninjena navada, da skrivajo večje vsote v postelje, blazine, med žito in v vse mogoče kotičke ter prenašajo ta denar kot mačka mlade iz kraja v kraj. Posednica Marija Herle iz Kotredeža, okraj Litija, je hranila 400 Din gotovine kar pod posteljo. Dne 17. oktobra lani pa ji je bil denar ukraden. Tatvine je bila obdolžena neka ženska iz Sv. Križa pri Litiji. Pred senatom je bila večer oproščena. Ne hranite denarja pod posteljo!

Razgrajči v kovorskem »Prosvetnem domu«

Domačini, mirni ljudje v Kovoru pri Tržiču, so lani 8. septembra priredili v svojem »Prosvetnem domu« primerno zabavno prireditev. Med go-

Gradbeni »incident« v Wolfovi ulici

Ljubljana, 7. aprila.

Dogodek, ki spada med manjše gradbene »incidente«, se je pripetil danes zjutraj v Wolfovi ulici. Ko sta okoli trideset na 7. ali po pločniku ob hiši št. 3, kjer ima svoj lokah juvelir Černe, dve ženski, ju je naenkrat prestrašil hud trušč tik za njunim hrbtom. Dober meter proč je za njima priletel na tla velik kos zidnega ometa, ki se je odkrušil pod strešnim žleбом omenjene hiše. Omet se je odkrušil v dolžini treh do štirih metrov. K sreči sta v tem trenutku bile obe ženski, ki sta ravno tedaj šli tam mimo, že toliko naprej, da ju je padli omet zgrešil, sicer bi ju gotovo

ubil, ali pa bi vsaj obležali na kraju te nenadne nesreče s težkimi poškodbami.

Kakor se sedaj vidi na ometu, ki je še ostal pod žleбом, vsa nevarnost še ni izginila, kajti ta omet še vedno nekam sumljivo visi. Stanje so si ogledali danes dopoldne tudi strokovnjaki, ki hišnemu lastniku priporočajo, da viseči omet sam previdno odstrani, da ne pride res do kakšnih nepričakovanih človeških žrtv. S kakšno silovitostjo je omet priletel na tla, priča tudi dejstvo, da je zdrobil tudi dve šipi.

Finančnega stražnika je »aretiral« in zaprl

Maribor, 6. aprila.

Danes dopoldne se je pripetil v Oroznovi ulici razburljiv incident, ki je privabil skupaj precej ljudi. V omenjeni ulici se nahaja mesnica, ki jo je njen lastnik okoli 11 dopoldne nenadoma naglo zaprl, zaklenil vrata in se odpeljal s kolesom, ki ga je čakalo pred lokalom. Iz zaklenjene mesnice se je pa čulo ropotanje po vratih in klicanje, ki ga pa v tej malo prometni ulici dolgo časa ni nobeden slišal. Šele precej pozno je prišel do zaklenjene mesnice finančni stražnik, ki je začuden gledal zaprta vrata, ko pa je slišal klice iz lokala in ropot na vratih, se je nenadoma obrnil ter stekel po policijo. Vrnil se je z dvema stražnikoma, ki sta se nekaj časa trudila, da bi na kak način odprla zaklenjena vrata. Pojava stražnikov, ki sta se motala okrog vrat, je opozorila mariborsko radovednost, ki se je v znatnem številu zbrala na cesti pred mesnico. Nenadoma na se je od nekod zopet pojavil lastnik lokala in odklenil vrata. Iz lokala je skočil ves razburjen drugi finančni stražnik, nakar je lastnik moral mesnico zopet zapreti ter se podati v spremstvu policajev in finančnih organov na policijski komisariat, kjer so ga zasilili in sestavili primeren zapisnik, z katerega je razvidno, da je prišel danes dopoldne k dotičnemu mesarju organ finančne kontrole, poslan tjakaj od davkarja z nalogom, da pri mesarju zarubi zaradi neplačanih davkov. Pojav davč. eksekutorja v mesnici pa je lastnika močno razburil. V prvi jezi ni vedel, kaj bi napravil, pa je naglo skočil pred osumljenim finančarjem iz mesnice na cesto, zaloputni za seboj močna vrata ter jih zaklenil. Finančni stražnik se je kar naenkrat znašel v neprijetni kehi, iz katere ni bilo nobenega izhoda. Ropotal je po vratih in klical, pa dolgo časa se je mučil in jezil zastoji, dokler ni prišel ponj tovariš, s katerim sta se poprej domenila, da se znajdeti po opravljenem poslu pred to mesnico. Tovariš je potem poklical policijo, med tem pa se je mesarju jeza že ohladila, skesal se je ter prišel sam nazaj, da reši stražnika iz zapore. Epilog bo pa tej aferi še sledil najbrže na sodišču.

Pred sodniki je Nace kratko dejal: »Priznam vlom. Žarnic nisem kradel. Dal mi jih je neki Jože, ki sem z njim okrog beračil.« Zardi tatvine je bil osemkrat obsojen. Večraj je dobil za denar in žarnice 1 leto in 10 dni roboje.

Na denar in zlatino ima piko

France Lavrine je človek majhne postave. Rojen je bil na Dunaju. Star je komaj 25 let, a že izurjen tat — specialist za denar, ure in zlatino, je tudi velik klatež, ki je prejadral že kraje od Dunaja do Jadranskega morja. Ponoči 2. junija lani se je splazil na Klenku, kamniški okraj, v hišo posestnika Ferd. Poljanca. Odsedel mu je razno zlatino v vrednosti 675 Din. Kmalu nato je vlomil pri Jakobu Reparju v Kamniku. Pobrabil je 100 Din in možko uro. Škoda 550 Din. Pojavil se je avgusta na Sušaku. Tu je Rudolfu Poznjaku izmaknil 1400 Din gotovine. Izvršil je še 2 manjši vlomni tatvine. Novembra je bil aretiran. Lavrine je vse tatvine priznal. Sodba: 8 mesecev strogega zapore.

Boljša - revna svoboda

Tam v lepi selški dolini pri nekem gospodarju je služil pastirček. Gospodar stanuje tik ob meji, zato so tam v prometu tudi lire. Pastirček je letos januarja trikrat prišel v gospodarjevo kašo in izmaknil manjše zneske, tako 25 lir in 50 lir, dalje nekaj cigarete, ki jih je prodal. Ker se je tatvina kvalificirala kot vlom, je pastirček prišel pred 3 sodnike. Vse je lepo skesano priznal. Razprava je trajala dobrih deset minut. In pastirček je bil obsojen na 1 mesec zapore, pogojno za 2 leti. Obiljubljen je, da ne bo nikdar več kradel, ker mu je ljubša revna svoboda, kot pa topli ljubljanski zapor.

Vlom v selško šolo

Nace Aljančič, star 34 let, iz Kovora, je nepoboljšljiv tat in vlomilec. Ključavničarski posel mu ne diši. Raje vlamlja in krađe. Konec januarja je prišel v pisarno šolskega upravitelja v Selcah. Izmaknil je 246 Din gotovine in 2 žarnice. Še na treh mestih je pobral žarnice, kakor trdi obtožnica.

Zopet nesreča v planinah?

Ljubljana, 6. aprila.

V Zagrebu, v Vodnikovih ulici 8 je stanoval mlad lekarniški laborant Jovan Vukosavljev, rodom iz Bačke. Bil je zadnje čase brez službe, kar ga je močno potrl. To tembolj, ker ni mogel delati več izletov v planine. Bil je navdušen planinec in smučar. Sredi marca je prodal skoraj vso svojo planinsko opremo in 15. marca je zapustil svoje stanovanje v smučarski obleki. Za prejel je svoje stvari pospravil v kovčke, svoji gospodinjji pa je dejal, da gre na Triglav, da pa potem ne bo več stanoval tam, ker da je med tem najel drugo stanovanje.

Vukosavljev se je mudil nato na Triglavu in je bil v torek 30. marca še v Staničevi koči. Okrog polnočja je dejal, da gre malo smučat in da se kmalu vrne. Vzel je s seboj le nekaj čokolade. Vukosavljeva pa ni bilo več nazaj v koč.

Zato je oskrbnik Staničeve koče g. Lojze Rekar odšel na Kredarico in tam povpraševal za pogrešanim smučarjem. Tu je zvedel, da je oskrbnik Doma na Kredarici opazil v torek popoldne nekega smučarja, ki se je vzpenjal proti Malemu Triglavu. Ni pa smučarja spoznal in zato ne ve, ali je bil to Vukosavljev. Rekar je takoj odšel v dolino, odtam obvestil o dogodku SPD, obenem pa je odposlal na naslov pogrešanega smučarja v Zagreb pismo, ki pa je čez dva dni prišlo nazaj s pripombo, da je naslovjenec nepoznan. Večraj je SPD v Ljubljani na tozadevno obvestilo dobilo od planinskega društva »Rudolisk«, katerega član je bil pogrešani smučar, odgovor, da se pogrešanec ne nahaja v Zagrebu in da se s Triglava še ni vrnil. Isto so ugotovili tudi časniki, ki so večerjali hoteli v Zagrebu ugotoviti, kako je s pogrešanim Vukosavljevom. SPD Ljubljana je takoj ukrenilo vse potrebno in eta danes zjutraj že odšla iz Mojstrane pod Mali Triglav dva člana reševalnega moštva, da preiščeta svet pod Malim Triglavom in skušata najti kako sled za pogrešanim smučarjem. Ljudje, ki so smučarja videli v Staničevi koči, vedo povedati, da je bil zelo zamišljen in se je nekam čudno obnašal. V zvezi s tem so se pojavile seveda najrazličnejše govorice.

Samomor v kavarni

Ljubljana, 7. aprila.

V kavarni »Evropia« je prišlo danes ponoči okrog pol 2 do neprijetnega in žalostnega dogodka. Ob tej uri so gostje opazili, da so že dalj časa od notranje strani zaprta vrata stranišča. Ko se vrata na ponovno krkanje niso odprla, je eden izmed natakarjev zlezal nad straniščni prostor, ki je pokrit s prosojnim steklom. Skozi to steklo je opazil, da deži na stranišču na tleh neki moški. Takoj so vdrli skozi vrata, obenem pa obvestili policijo. Na stranišču na tleh so našli moškega, ki je težko hropel. Poleg njega pa je ležala prazna steklenica. Takoj so ugotovili, da gre za obupno dejanje. Ker je obupanec — kakor rečeno — še hropel, so poklicali reševalni avtomobil. Predno pa je avtomobil prispel, je obupanec že izdihnil. Kmalu je prišla policijska komisija, ki je ugotovila zastrupljenje po neki tekočini, ki je podobna solni kislini. Komisija je odredila prevoz trupla v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

V obupanec so spoznali v Ljubljani splošno znanega zobnega tehnika K. Ni še znano, kaj ga je gnalo v obup, verjetno pa je, da je segel po strupu u duševni zmedenosti.

Vprašanje, ki kliče po rešitvi

Ljubljana, 7. aprila.

Ce je brezposelnost danes po eni strani neizogiben socialni pojav in posledica neuravnovešenih gospodarskih razmer, je pa na drugi strani prav tako res tudi ona maska, za katero je tako lahko skriti delomrznost in veselje do pohajkovanja. Brez dvoma so danes na cesti ljudje, ki bi radi zgrabili za delo, če bi imeli za to priliko, spretno se pa skrivajo med njimi tudi »poklicni« potepuhi, ki se skrbno izogibljajo vsaki priložnosti za delo. Ni v tem oziru na deželi nič bolj, kakor v mestu. Saj smo čitali, da beže brezposelni pred delom, ki ga jim nudi mestna občina ljubljanska. Kako je pa v tem oziru na deželi, naj pojasni tale dogodek, ki so ga doživeli nedavno v večjem kraju na Dolenjskem:

Pred nekaj dnevi je znan gostilničar in posestnik tam neke po Gorjanci prevažal po državni cesti težak, dvovprežen voz. Sreča ga »brezposeln« delavec in ga vpraša: »Kaj služiš za hlapca?« Posestnik se je pritažil in mu pritril. Pa mu reče nato brezposelni: »Ne bodi neumen. Pusti tega hudica, naj ga vlača sam gospodar, če ga hoče, ti pa pojdi rajši z menoj. Lepše življenje boš imel v brezposelnosti in nabral boš na cesti mimogrede vsaj toliko, kolikor ti daje gospodar.«

Je v tem brez dvoma že nevaren znak socialnega razkroja današnjih dni. Treba bi bilo vsaj stroge kontrole brezposelne mase in strožjih ukrepov za pobijanje poklicnega in obrtnega postopstva. Če bi razbremenili cesto vsaj delomrznost, bi stiska naših dni znatno popustila, zakaj mnogo lažje bi prenašali potem breme nujnega brezposelstva. Mnogi ugovarjajo prisilnim ukrepom, ki so jih druge države v različnih oblikah že izvedle. To morda res boli, ne smemo pa pozabiti, da bi z manjšo bolečino premagali morda večjo. Ali ne trpita dežela in mesto danes prav občutno pod bremenom brezposelnosti, nehotne in hotne? Saj je ljudska modrost, da se hudo vedno le s hudim preganja, vendarle resnična.

So pa vsi prisilni ukrepi v svojem bistvu končno res samo »za silo« in ni pričakovati od njih

trajnih koristi. Posvetiti se bo treba zato socialnim vprašanjem, ki tarejo naše dni, v splošnem. Brezobzirno je treba zatreti večkratno zaslužkarstvo. Zena naj se vrne iz službe k družini, možu pa dajmo dostojno plačo. Tudi to bo bolelo brez dvoma, pa se pameten človek vkljub bolečinam podvrže operaciji, če si obeta od nje koristi. Poznamo v nekem kraju aktivno učiteljico, ki je žena veleposestnika. Kot edina čaka tega veleposestnika še dediščina novega veleposestva. In vendar so prav v istem kraju vsaj tri brezposelne učiteljice, ki se že nekaj let zaman ozirajo po delu. Ta veleposestnik je tik pred prevzemom prvega veleposestva rešil ženi službo z ubožnim pripravalom, ki ga je izsilil od oblasti. Na vsak način se hoče dokopati še do ženinke pokojnine. — Tako se dogaja bolj ali manj neopazno mnogo socialnih krivic, ki jih bo treba skrbno proučiti in kaj pametnega proti njim ukreniti. So pa to vprašanja, ki kličejo po naglih rešitvah, zakaj zlo, ki se vedno bolj ukoreninja, ga je vedno težje uspešno pobijati. Zamer se desne in leve se ne smemo ustrašiti. Brez dvoma ni tako idealnega ukrepa, ki ne bi nosil v sebi sledu socialne krivice. Smemo in moramo pa zahtevati, da se vsaj večje zlo umakne manjšemu. S takim praktičnim delom bomo dosegli več, kakor pa z dolgimi kolonami »teoretizirajočih« člankov v boju proti razkroju družbe.

Če je predsednik, tajnik in blagajnik društva ista oseba...

Maribor, 6. aprila.

Nedavno se je vršil v Mariboru precej razburljiv občni zbor neke stanovske organizacije; pojavila se je močna opozicija, očitki so padali na levo in desno, nazadnje pa se je kljub nastopu opozicionalcev zgodilo, da je dobil predsednik zopet večino ter je obdržal predsedniško funk-

cijo. Ozadje tega razburjenja pa je prav zanimivo in nenavadno.

Dotična organizacija je imela svojo posebnost, da je bil njen predsednik, njen tajnik in njen blagajnik ena in ista oseba. Izvršni odbor je bil tedaj združen kar najtesneje, kar je bilo za reševanje poslov prav primerno, v neki kočljivi zadevi pa se je izkazalo kot nepraktično. Predsednik in blagajnik je opravljal svojo funkcijo zastopnik, tajnik pa je dobival mesečno plačo za svoj trud, kar je prav in pošteno ter običajno tudi v drugih eličnih ustanovah. Zgodilo pa se je, da je tajnik zašel v stiske in dolgočase ter so ga začeli upniki terjati, ker pa so bile terjatve zaman, so pa pritiskali z rubežnijo in ga prijel tam, kjer je bilo kaj za dobiti. Zarubili so mu plačo. Seveda je dobil nalog za rubež v roke tajnik, ki ga je po predpisih izročil predsedniku, ta pa seveda kot denarno zadevo blagajniku. Ker pa so bili predsednik, tajnik in blagajnik združeni v eni osebi, ni bilo težko tajniku zavlačevati, da upniki kljub rubežni niso prišli do njegove plače. Ostali odborniki organizacije namreč za vso stvar niso vedeli. Upniki pa se niso dali ugnati. Gnali so zadevo na višjo instanco — pred sodišče. Organizacija je dobila povabilo k razpravi, vabilo je dobil v roke tajnik, ki je potem odšel v funkciji predsednika na sodišče. Organizacija je bila obsojena k plačilu in stroškom, zadeva pa se je zopet zavlekla, dokler niso upniki energično nastopili ter dali zapleniti društveno premoženje. Naenkrat so prišli izvršni organi ter odnesli društveno imovino — pisarniško opremo in pisalni stroj. Predsednik, tajnik in blagajnik sedaj ni mogel več zadeve prikrivati drugim odbornikom in to je bil vzrok vročega obnega zbora. Na katerem pa je prišlo sprjočo zaslug funkcionarja za organizacijo do pomirjenja.

4 požigalci pred sodiščem

Celje, 6. aprila.

Danes ob 8 zjutraj se je začela na celjskem okrožnem sodišču razprava proti Plavčak Mihaelu, 58 letnemu posestniku iz Zgornjega Negonja št. 18 pri Rogasčji Slatini, ter zoper njegovo ženo Marijo Plavčak, oba sta bila obtožena, da sta v dogovorjenem sporazumu zažgala svojo leseno slabo hišo z namero, da bi dobila od zavarovalnice denar in podporo za zidavo nove hiše pri dobrih ljudeh. Razpravo je vodil g. Ročnik, votanta pa sta bila gg. Božič in Brečko, obtožbo je zastopal namestnik drž. tožilca g. dr. Rus, obtožena je zagovarjal g. dr. Ogrižek.

Oba obtožena sta dejanje zanikala. Glavna obremenila priča Kampuš Jože pa je izpovedal, da mu je obdolženka mati Vodušek Ana zaupala, da sta obdolžena hišo zažgala in da sta že cel teden pred požarom nosila iz hiše vso pohištvo in obleko v bližnjo domačo klet. Kritično noč pa sta spravila svojo prevzitarico Vodušek Ano spat v hram pod kletjo, ki je oddaljena od hiše kakih sto metrov. Vodušek Ana je Kampuša še posebej prosila, naj pove po njeni smrti, kaj se je zgodilo,

da ne bo imela ona obtežene vesti. Priča je pripovedoval, da je tudi obdolženec sin nekoč njemu dejal, da bo svoje starše naznanil zaradi požiga, ker mu nočeta kupiti novo obleko. Pred sodnijo pa je ta sin Alojz pod prisego izpovedal, da ni on nikdar kaj takega govoril. Sodišče je zaslilo še več prič-gasilec, ki so izpovedali, da so videli, da je bilo vse izpraznjeno, ko je gorelo, ker pa so gasilci prišli na kraj požara, ko je bilo že vse v ognju in dimu, ni bilo možno popolnoma si ogledati notranjost sob, zato niso bile te izpovedi popolnoma verjetne. Ker sta glavni obtožili priči Vodušek Ana in Zajko Josip umrli, zato je sodišče zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo oba obdolžena.

Ob 11 se je začela druga razprava proti Blazina Jerneju, posestniku iz Zetal in njegovi ženi Blazina Ani, ki sta bila obtožena, da sta v prav tako dogovorjenem sporazumu zažgala svojo vinsko klet z namero, da bi dobila zavarovalnino, ker sta potrebovala denar, kleti pa nista nobenodno potrebovala. Ta razprava je bila pa preložena na 20. aprila, da se bodo takrat zaslilo še nekatere priče.

Kulturni koledar

Janez Parapat

7. aprila 1879 je umrl v Zagradu na Dolenjskem zgodovinar, numizmatik in nabožni pisatelj Janez Parapat. Rodil se je 9. dec. 1838 v Ljubljani. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Ljubljani. Potem je bil kaplan in župnik po raznih krajih. Nazadnje je bil župnik v Zagradu, kjer je tudi umrl. V gimnaziji je postal navdušen Slovenec. Leposlovno se je začel zgodaj udeleževati. Kot bogoslovec je pisal v semeniški list »Slovenska Lipa«. Kot kaplan in župnik je zbiral zgodovinske gradivo po raznih arhivih in pisal zgodovinske razprave. Njegovo glavno delo je Turški boji v XV. in XVI. stol. s posebnim ozirom na Slovence. Poleg zgodovinskih razprav je pisal tudi pesmi in povesti. Posebno dosti je prevajal španskega. Bil je odbornik Slovenske Matice. L. 1873 ga je imenovala dunajska Numismatische Gesellschaft za rednega člana.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 7. aprila: Herman.
Četrtek, 8. aprila: Albert.

★

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Drama: »Maturac«. Premierski abonma.

Opera: »Ero z onega svetla«. Red Sreda.

Kino Union: »Zetev«.

Kino Sloga: »Jelniki s hudičevih otokov«.

Kino Matica: »Za ceno življenja«.

*** KINO ***

TEL. 22-21 **UNION**

Film nenadkriljive lepote

ZETEV

Paula Vessely, Atila Hörbiger, Režija: G. Bolvary

TEL. 27-30 **SLOGA**

Danes poslednjič!

Veliko filmsko delo

Jelniki s hudičevih otokov

WARNER BAXTER

TEL. 21-24 **MATICA**

Danes poslednjič!

Veliki kriminalni film

Za ceno življenja

Cari Ludwig Diei, Kistly Jantzen, Theo Lingn

== Predstave ob 16., 19. in 21. uri ==

Ljudski oder Ljubljana. Ljudski oder ima svoj redni sestanek danes, dne 7. aprila ob 8 zvečer v Skrbetvi sobi v novem frančiškanskem poslopju za odrom. K sestanku morajo priti vsi dosedanj člani, vabljeni so pa tudi novi, ki bi bili pripravljeni sodelovati.

Motoklub »Ilirijac«, redni letni občni zbor bo v četrtek, dne 8. aprila t. l. ob 19.30 v zadnji sobi restavracije »Sloga«. Dnevni red običajen.

Ustanovitev vrhovnega socialnega sveta v Ljubljani. Danes 7. aprila se vrši v mestni sejni dvorani ob 5 popoldne sestanek zastopnikov, oblast in organizacij, ki delujejo na socialno političnem in karitativnem polju v svrhu ustanovitve Vrhovnega socialnega sveta, katerega namen je enotno in smoteno urejanje socialnih prilik v Ljubljani. Vse ustanove in organizacije, ki hočejo sodelovati pri skupnem reševanju socialnih vprašanj v Ljubljani, so na to sejo iskreno vabljeni, tudi če niso prejele posebnega povabila.

Kopališče v Kozelji. Mestna občina Ljubljanska odda v najem kopališče v Kozelji z vsemi stranskimi prostori za čas od 1. maja 1937 do 30. aprila 1938. Natančnejše podatke je mogoče dobiti na mestnem gospodarskem uradu v uradnih urah.

Razpisane službe. Mestno poglavarstvo Ljubljansko je razpisalo tri službe za uradniške pripravnike. Izobrazba velika matura ali matura na trgovski akademiji. Poleg tega tudi dve službi za preglednike živil. Izobrazba 4 razredi gimnazije ali meščanske šole z nižjim tečajnim izpitom ter šola za zdravstvene pomočnike v Zagrebu ali Beogradu.

Razstava arhitekta Neidhardta vzbuja po svojih originalnih projektih vsesplošno pozornost. Ker je razstava odprta le ta teden, vabimo, da jo čim prej posetite. Vodstvo zvečer ob 18.30.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Sreda, 7. aprila: »Maturac«. Premierski abonma.

Četrtek, 8. aprila: »DR.« Red C.

Petek, 9. aprila ob 15: »Dež in vihar«. Dijaška

Globoko znane cene od 14 do 2 Din.

Sobota, 10. aprila: »Simfonija 1937«. Izven. Cene od

20 Din navzdol.

Nedelja, 11. aprila ob 20: »Maturac«. Izven.

OPERA

Začetek ob osmih

Sreda, 7. aprila: »Ero z onega svetla«. Red Sreda.

Četrtek, 8. aprila: »Pikova dama«. Red Četrtek.

Petek, 9. aprila: Zaprt.

Sobota, 10. aprila: »Manon«. Izven. Znižane cene od

30 Din navzdol

Nedelja, 11. aprila ob 15: »Vesela vdova«. Izven.

Znižane cene od 30 Din navzdol.

Ob 20: »Aida«. Izven. Gostovanje tenorista g.

Marija Šimenca. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Premiera Fodorjeve »Mature« bo v sredo 7. t. m. za premierski abonma. Deljanje riše različne odnose profesorjev in profesorice do obtožene učenke.

Fodor, ki je znan kot učinkovit dramatik, je zaje v svojem delu resne in zabavne trenutke iz konferenčne sobe ter osvetlil na prikupen in obenem resen način mentaliteto profesorjev. Režiser: Ciril Debevec.

Mariborsko gledališče

Sreda, 7. aprila: Zaprt.

Četrtek, 8. aprila ob 20. uri: »Rdeči nageljaj«.

Red B.

Dar govora - božji dar

Predavanje g. Vilka Mazija o govornih napakah otrok

Ljubljana, 7. aprila.

Drugo predavanje, nič manj obiskano kot prvo, je bilo sinoči v osnovni šoli in je to pot govoril o govornih težkočah naše mladine gospod strokovni učitelj Vilko Mazi.

Govor je kakor zdravje. Eno kot drugo predstavlja ogromno premoženje, ki je hvala Bogu še zmerom davka prosto, ki pa tudi ni nikjer napredaj, ampak je že usojena dobrina vsakega poedince, tako bogatina kakor siromaka. Bog nam je dal, da se okoriščamo z njim po svoji mili volji. In kakor znamo zdravje ceniti šele takrat, ko se nam začne kujati, tako nam je govor deveta briga, dokler nam teče gladko ter se začetno zanj zanimati šele, ko se nam v govoru aparat kaj pokvari, z drugo besedo, kadar imamo opravka z govornimi težavami in motnjami.

Normalno govoreč človek se zelo malo zanima za svoj govor. Normalno govoreč človek smatra govor kot nekaj povsem umevnega in se zato zanj tudi nič ne briga. Zato se marsikomu zdi nemogoče, da morejo govorne težkoče sploh obstojati. Od tu tudi največkrat napačno ravnanje z logopati, kakor imenujemo s skupno oznako vse, ki trpe na pomanjkanju govora.

Blagodat govora

Zdrav govor je v današnjih časih za obstanek do malega tako potreben, kakor zdravje udje. Imamo celo armado nesrečnikov, ki jim ni dana lepa in čista beseda in ti vedo, kakšna velika dobrina je lep govor. Cela vrsta gluhoonemih, sluhonemih, jecavev, brbotavev in bebeljavcev se trudi, da bi dosegla lepote govora in bila deležna dobrin, ki jih ta nudi. Zanj tri napake pa so tako podobne ena drugi, da jih neuk človek meče vse v en koš. Prav je, da se ljudje s temi napakami bolj spoznajo, za kar jim bo prav prišla govornikova knjiga »Govorne motnje«, ki je pisana nalašč za roditelje in vzgojitelje.

Govor v svoji zunanji obliki je le gibanje govornega mišičevja, kakor je hoja gibanje nog. Navadno se vse mišičevje harmonično razvija. Tako se v večini primerov pojavi že dovolj dober govor, ko otrok shodi. Zgodí se pa tudi, da zna otrok govoriti še preden je shodil ali pa tudi narobe. Vse to ureja narava in se nam ni potreba umešavati, narava sama bo storila tako, kot bo za otroka najbolj prav. Značilno je, da je jecanje prav posebno razvito pri moških. Med sto jecavci dobimo do 90 moških in le do 15 ženskih, zato pa imajo te izredno težke motnje. Na razvoj otrokovega govora vpliva predvsem njegova okolica. Kakor otrok sliši, tako potem tudi posnema. Če ima priliko poslušati krog sebe lepo in jasno govorico, bo tudi njegov izrek tak. Obsojanja vredno je spakedranje nekaterih mami in telk, ki mislijo, da jih bo otrok bolje razumel, če pravijo »lučka« namesto lučka, »stala mama« namesto stara mama itd. Kako naj potem dobi pravo izgovorjavo, če pa ima take vzore.

Govornih motenj je zelo veliko. Najbolj razširjeno je jecanje. Jecanje je po najnovejših dognanjih psihična motnja, ki se kaže v nekem krčevitem zatikanju govora. V mnogih primerih utegne jecavev govor popolnoma odpovedati. V glavnem delimo jecanje na klorično in tonično. Pri kloričnem nastajajo težave govora pri prvih črkah besede n. pr. ppet. Pri toničnem pa nastajajo težave pri gotovih glasovih n. pr. p—et.

Pomoč takim je zelo težka, vendar se da s trudom vse doseči. Prvi, ki naj bi otroku pomagal iz te težave, naj bi bili tečaji, ki naj bi se vršili med politničami. Drugi so za to poklicani starši in vsi, s katerimi ima otrok opravka.

Tudi brbotavci so reveži. Posledica te napake je hlatast, izprevržen in često popolnoma nerazumljiv govor. Namesto da bi rekel gospod profesor, pravi »gos sofores«. Brbotavca moramo na njegovo napako neprestano opozarjati, vendar utegne brbotanje z leti samo miniti.

Bebljanje se kaže v opuščanju in pomanjkljivosti izrekanja posameznih glasov. Bebljavce pravi namesto kokaš oš. Najhušo obliko bebljetanja imenujemo hotentotizem, kajti pri tem je govor popolnoma nerazumljiv. Težji primeri ne kvarijo le blaglasja, ampak tudi razumevanje govora. Zlasti velja to za seslanje in noslanje, ki utegne imeti v poklicu usodne posledice.

Nekaj miglajev za starše

Naj bi si o govornih težkočah zapomnili predvsem sledeče:

Dajte otroku priliko, da bo posnel dober, vzoren govor, potem smete pričakovati, da bo tudi njegov govor tak, kakor si ga želite.

Velikanski dovoz krompirja

Ljubljana, 7. maja.

Lahko rečemo, da je danes prvi veliki pomladanski tržni in sejmski dan, ko je po deževnih in snežnih dnevih zavladalo lepo pomladansko vreme, ki je privabilo velike množice kmetkega ljudstva v mesto, da tam proda svoje pridelke in živino. Po glavnih prometnih žilah so se davi že zgodaj pomikale kolone voz. V dolgih vrstah so vozili kmetje semenski krompir na trg, tako iz raznih krajev gorenske, dolenske in od izanske strani. Mnogi kmetje so odhajali z doma že o polnoči, da so prispeli zarana na trg. Prostor na Sv. Petra nasipu od Zmajškega mostu tja do »Fajmostrac« je bil danes popolnoma zabarikadiran s kmetskimi vozovi, naloženimi semenskega krompirja, ki je bil prvotno po 1 din kg, pozneje so cene padle na 0.80 din. Slabši krompir je bil cenješi. Prišlo se je sedaj veliko povpraševanje po semenskem krompirju. Prva poljska dela pa so se zaradi velikonočnega snega zakasnila za najmanj 2 tedna. Na trg je bilo davi pripeljavalo do 80 velikih in malih voz krompirja. Poznavalci trga računajo, da je bilo na trg postavljeno do 800 vreč krompirja v teži nad 65.000 kg. Tudi živalski semenj, prvi v sredo, je bil prav živahen.

Cene žitu

Novi Sad. Pšenica: ban. 176—180, ostala pšenica neizpremenjena. — Koruza: bč., srem. nova 94—96, ban. nova 92—94. — Otrubi: bč., srem. ban. 86—88, bč. ladja 90—92. Vse ostalo neizprem. Tendence stalna. Promet srednji. — 7. aprila bo novosodska borza zaprta.

Sombor. Pšenica: bč., okol. Sombor, gornja bč., 176—178, ban. 175—177, bč. ladja Begej 185—187, bč., ban. potiska šlep 185—187. — Oves: bč., srem., slav. 102.5—105. — Koruza: bč., srem. gar. veval. 92—94. — Moka: bč. Og Ogg 225—270, 235—250, 215—235, 195—205, 165—175, 107.5—112.5. — Otrubi: bč., srem. 90—92. — Fižol: bč. beli 2% 240—250. Vse ostalo neizprem. Tendence neizprem. Promet 39 vagonov.

Brzdajte otrokovo klepetavost, ali je vsaj ne podpirajte, ker to ni niti lepo niti koristno.

V ostalem prepustite čim največ otrokovi zdravni naravi, da sama uravna, kar je potrebno. Vaša pomoč naj ne bo nikdar preuranjena in nikdar vsiljiva. Kakor narava dela vse igrice, tako morate tudi Vi.

Čim opazite znake za to ali ono govorno motnjo, skušajte mirno dognati njihove vzroke ter po tem uravnati svoje ukrepe.

Oborožite se z veliko mero potrpljenja, zakaj tu gre za otrokovo najdražje premoženje: za njegov zdrav govor, od katerega zavisí v največji meri usoda njegove bodočnosti. Kar tu zamudite ali pokvarite, bo kasneje zelo težko ali pa celo nemogoče popraviti.

Malega jecaveca nikdar ne opozarjajte na njegovo napako, ker mu jo boste s tem le še poslabšali. Dajte mu dovolj časa za govor in za vsako drugo opravilo. Vrnite ga vsakega razburjenja in slabih govornih vzorov. Ravnanje z njim skrajno obzirno in skrbite za okrepitev njegovih živcev in njegove samozvesti!

Malega brbotavca pa morate brzdati v njegovi hlatastosti in prav tako skrbeti, da bo okrog sebe slišal samo vzoren govor. Tu bo opozarjanje na njegovo napako večkrat potrebno, ker se je premalo zaveda. Tudi njegova napaka je živčnega izvora, zato naj se čim več giblje v prosti naravi ter ne preobremenjuje svojih rahlih živcev.

Pri bebljavcu bo največkrat potrebna zdravniška preiskava njegovega govornega organa, potem pa pomoč logopeda, ali vsaj njegov strokovni nasvet.

Sploh pa v dvomljivih primerih ne delajte nikakih poskusov, ker je to zelo nevarno. Bolje je tvegati nekaj gmotnih žrtev za uspešno in strokovnjsko pomoč, nego nevarnost, da z nepravilnim ravnanjem prevzamete težko odgovornost za svoj jalov eksperiment.

Poplave v Sl. goricah

Sv. Ana v Sl. gor., 5. aprila.

Neprestano deževje preteklega tedna je tudi v Slov. goricah kakor drugod povzročilo veliko zaskrbljenost prebivalstva, predvsem po dolinah. Hitro skopneli sneg in povrhu stalno deževje je imelo za posledico, da so reke in potoki silno narasli. Ljudje že 7 let ne pomnijo takšnih poplav, kot so bile te dni. Reki Ščavnica in Pesnica sta svoje doline po večini spremenili v jezera in bilo je hudo ogroženih mnogo hiš, predvsem pa mlinov na vodni pogon. Bregove so daleč prestopili tudi potoki Velka, Ročica, Drvanja, Turja Plitvica, Globovnica itd.

Radi stalnega deževja so v veliki zaskrbljenosti vinogradniki in poljedelci. Sedaj je namreč že čas za prvo kop v vinogradih. Deževje pa je tudi to precej zadržalo. Oni, ki so okopavali vinograde že pred deževjem, si najbrže ne bodo prinesli nobene koristi, ker je zemlja od zadnjega snega zbita in hudo prepojena. Vinogradniki se letos že sedaj pošlašča zaskrbljenost in nevolja radi stalnega deževja, poljedelci pa skrbí tudi to, da zaradi prevleke vlažnosti zemlje še dolgo ne bodo mogli sejati.

Ce se prepirata dva...

Celje, 6. aprila.

Danes se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem Jurko Ivan, 45 letni delavec iz Sv. Janža, ki je obdolžen, da je v noči na 29. novembra lanskega leta v Seli močno poškodoval Voduška Al. Omenjeni večer sta ta dva kožuhala pri posestniku Rednaku, po izvršenem delu jim je dal gospodar toliko pijače, da so se upijali. Vendar je še zahteval Jurko pijače. Ker mu je gospodar ni hotel dati, je le-ta zgrabil za sekiro in hotel udariti z njo gospodarja. Med ta dva je skočil Vodušek, vzel obdolžencu sekiro iz rok in jo vrgel v kot. Jurko je skočil po njo in zamahnil po Vodušku in zadel v roko ter mu presekal kost s kitami vred. Zaradi tega ga je obsodilo sodišče na 6 mesecev zapor. — V celjsko bolnišnico so pa danes pripeljali Ježovnika Franca, 49 letnega posestnika in gostilničarja iz Kokarji pri Retici ob Savinji, katerega sta dva fanta napadla in mu močno poškodovala desno roko, ko je miril fante v svoji gostilni, da se ne bi stegli.

Predavanje o umetni klimi

Ljubljana, 7. aprila.

O umetni klimi je sinoči pod okriljem Prirodoslovnega društva v dvorani kemičnega instituta predaval docent dr. Oskar Reya.

Najprej je predavatelj govoril o umetni klimi obleke. Prvi ljudje so imeli čisto preprosto obleko: nekoliko divje kože okoli ledja. Prav počasi pa se je začela doba razvijanja in lahko bi rekli, da je dandanes moda in praktičnost obleke dosegla višek. Obleka varuje človeka pred zunanjimi, kakor tudi notranjimi vplivi, njena naloga pa je tudi, da ohranja telesno toploto. Z ozirom na toploto pa imamo dve vrsti bitij: bitja z menjačo in s stalno toploto. Človek spada v drugo vrsto. On ima že sam telesno toploto, pa mu to zvišujeta ali znižujeta tudi sonce in okolica. Naše telo je kakor stroj, ki proizvaja energijo, rabi pa za to snovi, ki mu dajejo moč. Telo proizvodi v 24 urah z dihanjem 35 kg »alorij«, z delom 51, s segrevanjem hrane 42, z izhlapevanjem vode 558, s podeljevanjem 833 in z izhlapevanjem 1181 kg »alorij«, skupno torej 2700 kg »alorij«. Če se naše telo preveč in prehitro ohladi, nastopi prehlad, v nasprotnem slučaju pa vročina kap.

Oblačimo se torej tudi zato, da zaustavimo prehitro oddajanje toplote. Perilo oziroma obleka sploh, pa je lahko napravljena iz rastlinskih snovi (platno), živalskih (volna, svila) in v zadnjih časih iz rastlinske celuloze. Najboljše za ohranitev telesne toplote je tisto blago, ki je redko, ki ima veliko prostora za zrak, ker je ta slab prevodnik toplote. Z likanjem in škrobljenjem pa postaja obleka vedno bolj neprodušna in ovira človekovo dihanje skozi kožo. Tudi moda je prinesla v tem oziru precej kvarnega. Ljudje se preveč oblačijo, posebnost moški poleti. Ni kaj priporočljiva, zdravju pa zelo, zelo škodljiva so gumijasta in usnjena oblačila. Kakor obleka, tako mora biti tudi obutev človeškemu zdravju primerna.

Klima stanovanja je v veliki meri odvisna od stavbnega materiala in prostora, kjer stavlja stoji. Najboljša temperatura našega bivališča je 18 stopinj C. V Ljubljani moramo kuriti do 210 dni na leto.

Obleka in stanovanje sta glede omenjene vrste klime še precej neprimerna in pomanjkljiva. Mogoče bodočnost ne prinese tudi sem kaj boljšega.

Od tu in tam

Lindbergh je včeraj dopoldne odletel iz Zagreba. Dva dni je ostal v Zagrebu zato, ker so vremenska poročila javljala vse naokoli naše države o gostih meglah in deževju.

Belgrajska »Ta-Tac« je že začela nemoteno delovati, ker je državni svet razveljavil ukrepe, ki jih je trgovinsko ministrstvo izdalo proti tej tvrdki. Odlok o razveljavitvi odlokov vseh oblasti je postal pravomočen, kar pomeni, da je »Ta-Tac« končno zmaga in si položaj še utrdila. Kaj, če bomo njene agente v kratkem zagledali tudi v Ljubljani pri iskanju trgovskih lokalov. Menda ljubljanski trgovci ne bodo stali prekrizanih rok.

Turistične lire je doslej prodajal le »Putnik« in njegove podružnice. Proti takemu odloku Narodne banke so se pa prižigali vsi ostali denarni zavodi in dosegli, da je Narodna banka preklicala ta svoj odlok in izdala novega, po katerem se dovoljuje prodajanje turističnih lir tudi vsem tistim denarnim zavodom, ki imajo dovoljenje za poslovanje z devizami in valutami. Tečaj turistične lire pa ostane še vedno 2.50 dinarjev.

Tihotapeci pri Splitu so poskakali v morje, čim so jih zalotili finančarji. Tam okrog namreč cvete tihotapstvo s sladkorjem in kavu, ki ju tihotapeci kupujejo po nizkih cenah v svobodni luki Zadra. Oblasti pa so že dolgo zasledovale tihotapece in tako so jim v ponedeljek nastavili zasedo. Ponoči se je obali pri Firulah začela približevati ribiška barka. Ko je pristala, so jo obkolili finančarji. Tihotapeci pa so poskakali v morje in odplavali, barko pa pustili. Na njej je bilo 14 vreč sladkorja, 6 vreč kave in 10.000 zavojčkov cigaretnega papirja.

Zadruge za gojenje zdravilnih zelišč so ustanovile kmetje v Vrhu v Vojvodini. Na tamkajšnji zemlji raste obilo takih rastlin ter so jih nekateri tudi nabirali. Vendar pa je bil izvoz otežkočen s tem, da ni bilo prave selekcije. Ker utegne zračionalizirano gojenje zelišč zagotoviti nove dohodke, so se zedinili v zadruge, da bodo nabrano lažje spravili v promet.

Cigansko tolpo, ki je kradla v Medjimurju in Prekmurju, so prijeli pred kratkim. Niso pa takrat dobili v roke glavarja, ki se je še dalje potikal v teh krajih in kradel. V ponedeljek pa so kmetje opazili na cesti med Veržemem in Slatino Radenci tri sumljive ljudi, med katerimi je bil tudi vodja razbojniške tolpe 19 letni cigan Josip Buranja. Kmetje so takoj opozorili orožnike, naker so se jim tudi sami pridružili. 40 kmelov se je oborožilo s puškami. Res so jih zalotili pri Volčji vasi in jih obkolili. Sumljivci so sprva poskušali pobegniti, ko so pa uvideli, da ne bo šlo, so začeli streljati na zasledovalce. Vnela se je kar prava bitka. Ko je pa razbojnikom zmanjkalo municije, so se vdali. Potem so povedali, kje so imeli svoje pomagale, ki so nakradeno in naropano blago razprodajali. Odkrili pa so tudi svojo zalogo orožja in municije.

Trije delavci so se hudo poškodovali ob eksploziji stare mine v boksitnem rudniku v Drnišu v Dalmaciji. Enemu je odtrgalo obe nogi, drugemu pa poškodovalo obraz in oči. Delavci so namreč vrtali luknjo za novo mino. Nesreča pa je hotela, da so z svedrom zadeli ob staro mino, ki je bila v steni in se ni eksplodirala. Čim so zadeli nanjo, je strahovito eksplodiralo. Na delavce se je zrušila vsa stena. Ker je bila pomoč takoj pri roki, so jih še žive izkopali.

Tudi v premogovniku »Mirnac« v Glogovcu pri Koprivnici je prišlo do nesreče, ki je zahtevala smrt Slovenca Josipa Potoška iz Sv. Kristofa pri Laškem. Prav kar je bil končal svoje delo in hotel oditi domov. Nenadno pa je nad njim popustilo tramovje, da se je strop sesul nanj. Čeprav so ga takoj odkopali, je bil že mrtev.

Velik lov na žabe organizirajo sedaj tuji agenti v Vojvodini. Pridobilo so za to že na mnogih krajih kmete. Lov ni težaven, ker so vse reke zelo blatne, poleg tega pa je tam mnogo mlakuž in plitvih močvirij. Kakor vedno, morajo biti agenti zelo zgovorni in stresajo prepričljive dokaze, da gre zares in ne samo za polegavščino. Lani je mnogo drugih pokrajin zaslužio z nabiranjem žab precej denarja.

Iz Rusije se je po 21 letih vrnil v Sisek Trojan Toth, pa ni več našel svoje rodne hiše. Toth je bil l. 1916. ujet in odpeljan v ujetništvo. Z domom ni imel nobene zveze, zato ni vedel, da so mu vsi sorodniki že pomrli. Vso pot iz Rusije do doma je prehodil peš. Ko je prišel v Sisek, se je začudeno oziral po trgu, kjer je stala hiša njegovega očeta. Ni je našel, ker so jo med tem že podrli in na istem mestu postavili novo veliko palačo. Ko je uvidel, da se na nikogar ne more več obrniti, je zginitil iz mesta.

Komaj je bil izpuščen iz kaznilnice v Lepoglavi Ljubljancan Viljem Kodelja, že je spet vlomil v Varaždinu. Kodelja je po poklicu krojaški pomočnik in star 32 let. Večji del svojega življenja je prešel v zaporih, namreč 14 let. Nazadnje je tri leta preživel v Lepoglavi zaradi vlomov, ki ga je zagrešil l. 1934. v Varaždinu. V ponedeljek so ga iz kaznilnice odpustili. V glavi pa je že nosil načrt za nov vlom. Se dve uri ni bil na svobodi, pa je že vlomil v pisarno direktorja meščanske šole in pograbil suknjo. Imel je za smolo, ker je prav ta trenutek stopil v svojo sobo direktor z učitelji. Spet je moral iskati zaločišča v zaporu.

V okolici Daruvarja je v nedeljo gorelo pri šestih posestnikih. Ko so pa začeli preiskovati vzroke, se je pokazalo za upravičeno sumnja, da so kmetje sami podtaknili ogenj. Vse, kar je zgorelo, je bilo namreč precej dobro zavarovano.

Nevarnega vlomila je dobila v roke subotška policija, ker ga je izdala njegova prirežnica. Ker jo je zapustil, se je maščevala nad njim in ga ovadila. Policija je potem ugotovila, da je Oršič vlomil v pisarno izvozne družbe, pri kateri je bil

Prva reportaža na veliko daljo

Dandanes smo že navajeni na velike reportaže. To so tista obširna poročila o velikih svetovnih dogodkih, o katerih žele ljudje križem sveta vedeti vse do najmanjših podrobnosti. Spočetka časopisje ni poznalo reportaž v velikem obsegu. Šele novejši čas je prinesel tudi to posebnost, in sicer najprej — kakor vedno — v Ameriki. Ta obširna reportaža se je vpeljala in uveljavila sporedno s fotografijo. Čim je namreč fotografija dosegla tisto stopnjo tehnične popolnosti, da je mogla ujeti tudi najbolj bežne momente in prizore, je postala tudi reportaža v časopisju obširnejša. Novi način poročanja pisanega poročila s sliko se je takoj razširil tudi v Evropo.

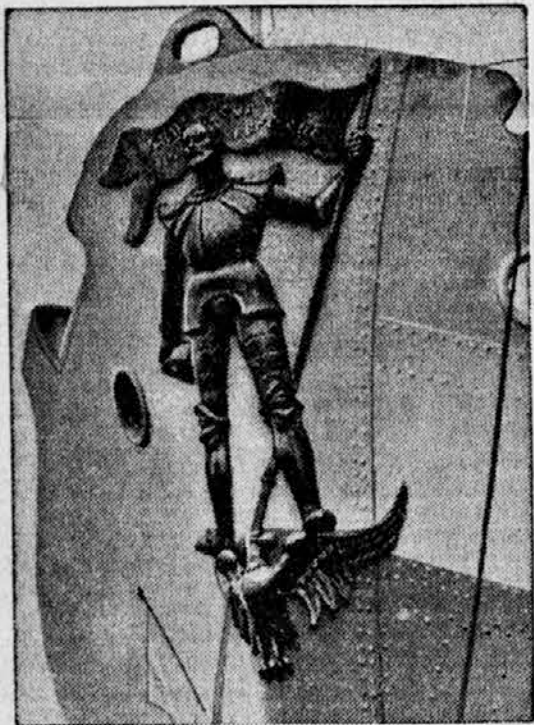
Ko se je pa pojavil radio, je velika reportaža pridobila mnogo na svojem pomenu. Postala je čislana in cenjena. Ljudje odslej niso več samo brali popisov dogodkov, sedaj morejo v istem času slišati vse, kar se dogaja daleč od njih. Daljša torej ne igra nobene vloge več. Tisoči kilometrov niso nobena ovira. Najbrž pa tudi ni več daleč čas, ko bomo mogli vse, kar danes zaenkrat samo slišimo po radiu, tudi videti. To novo dobo bo prinesla televizija.

Brzjav je spojil vso Ameriko

Redko pa je znano, da je bila prva velika reportaža organizirana že pred skoraj sedemdesetimi leti. Bilo je to ob velikem dogodku, ki ni bil velik samo z dograditvijo železnice preko vse Severne Amerike, temveč tudi ob organizaciji prve reportaže. Ni pa bila to že reportaža v današnjem pomenu besede, temveč reportaža z brzjavom. Seveda takrat časniki niso bili zbrani. Danes, ko smo vajeni radijskih reportaž, zveni nekoliko čudno, da so Amerikanci poskusili takrat z reportažo po brzjavu. Takrat, ko svet še ni poznal ne radia, ne telefona, še manj pa televizije, je bila ta reportaža dovršena, saj je imela Amerika priliko, da je slišala nekaj o tistem, kar se je dogajalo tisoč kilometrov daleč.

Železnica od New Yorka do San Franciska

Dogodek, ob katerem so Amerikanci to organizirali, je bil zares dogodek. Nič čudnega, če so v svojem ponosu hoteli vsem svojim rojakom tudi z reportažo predložiti vso veličino nove zgradbe in zmagovalne svojega dela. To je bilo 10. maja 1869. Tega dne je bilo dovršeno gigantsko delo ameriške tehnike ter tehnike sploh, namreč dograditev pacifiške proge, ki je zvezala obalo Atlantskega z obalami Tihga oceana preko vsega kontinenta. Tega dne so ob določenem času zabili zadnji žebelj v tla in s tem spojili zadnjo tračnico z ene kakor z druge strani, ker so namreč z obeh strani začeli istočasno graditi progo. Od New Yorka pa do San Franciska se je vlekla ta proga, ki je mnogo doprinesla, da je Amerika postala med državami tisto, kar je še danes.

Velikanske figure, ki so jih v zadnjem času spet začeli pripenjati ob trup novih norveških ladij.

V 6 letih 5000 kilometrov

Šest let so progo gradili. Dovršili so jo v času, kakor so ga določili v načrtih. Tudi državljanska vojna, ki je med tem časom vzplamtel in divjala, gradnje ni ustavila ali pa zavlekla. Dovršili so jo kljub temu, da jo je bilo treba speljati skozi najbolj puste kraje, skozi neznane zemlje, kjer so se morali graditelji boriti z najrazličnejšimi nevarnostmi od strani narave kakor tudi s strani prebivalcev. Indijanci so neprestano napadali kolone delavcev, ki so se povrh tega morali boriti še z mrazom, snežnimi viharji in plazovi. Vsak dan so z ene in druge strani napredovali za 12 do 115 kilometrov kljub odporu narave in Indijancev. Mnogo inženirjev je padlo, še več delavcev. Nekaj zaradi nesreč, še več pa v boju s prebivalstvom. Toda nobena sila ni bila tako močna, da bi jih ustavila. In vsak dan sproti so po brzjavu sporočali vsej Ameriki, za koliko so dela napredovala.

10. maja 1869

Končno so se delavske kolone z obeh strani srečale. Bilo je to v mormonski državi Utah, severno od velikega slanega jezera pri Promontory Summit. Zadnje polaganje zadnje tračnice, zadnjega praga, zadnjega žebela in zadnji udarec s kladivom, vse to je moralo biti veličastno, odsev veličine dela, ki je bilo dovršeno. Kalifornija je kot poslednji prag poslala prag iz domačega lovorja in zlati žebelj, s katerim se je pričvrstila zadnja tračnica. Dva nadaljnja žebela, ki sta bila pa iz srebra, je poslala Nevada, a Arizona nekaj žebeljev iz zlata, srebra in železa. Tri tisoč ljudi se je znašlo na osamljenem kraju, množice, kakršne tisti kraj še ni videl. Sešli so se zato, da bodo videli zaključek gigantskega započetja.

Toda mlada Amerika, ki jo je tehnika vso prevzela, ni bila zadovoljna samo s to svečanostjo. Hotela je, da tudi vsi ostali državljani v najoddaljenih krajih čujejo o tem, kaj je zasnovala in tudi dovršila armada odločnih in neustrašenih pionirjev novega blagostanja. Bili so nečakani vsi državljani v New Yorku, v Bostonu, New Orleansu in Washingtonu. Niso hoteli biti zadovoljni le s kratkimi članki v časopisih naslednjega dne ali pa še kasneje. Hoteli so sodoživeti svečani trenutek. Drugače ni bilo mogoče, kakor z brzjavom. Naredili so pa tako, da so brzjavno žico zvezali z batom, s katerim je bil zabiti zadnji žebelj v tračnico in prag. Ta žebelj je nato zvezal Zapad z Vzhodom. Tako so vsak udarec z batom prinesli po žici v znaki na vse brzjavne linije v Uniji. V Washingtonu so vso stvar uredili tako, da je vsak udarec bata deloval na zvonove in s tem jasno in glasno javljali vse, kar se je v neizmerni daljavi dogajalo.

Ob dveh popoldne (po ameriškem času) je telegrafska centrala sporočila na vse strani, naj se pripravijo. Od povsod je prispel odgovor, da so že pripravljeni. Skoraj pol ure je minilo. Najprej se je čulo tipkanje. Uradniki v brzjavni uradih so buljili v papirnati trak in brali na njem znake: Odkrite se, molitev! Od izliva Mississippija pa do Antarijskega jezera so vsi sneli klobuke. Polno uro je trajala slovesna hvalna služba božja. Vse je čakalo napeto, čakalo samo na odločilni in najslovesnejši trenutek. Takoj so aparati pokazali: »Molitev je končana. Sedaj primite v roke zlate žeblice.« Chicago je takoj odgovoril: »Ves Vzhod čaka.« Nato spet centrala: »Trikrat bomo pritisnili na telegrafski stroj, takoj zatem pa pridejo udarci z bati.« Še nekaj sekund in začeli so se dogovorjeni znaki. Potem pa se je »slišalo« vse. Slišali so, kako so bati udarjali na zadnje žeblice, kako se žebelj zariva v prag, kako se je spojila Zapadna Amerika z Vzhodom. »Sliši se vse to z zvonov v Washingtonu,« sliši se na vseh brzjavni uradih od Atlantika do Pacifika. Isti čas se je po vsej Ameriki na sto tisočih jamborov dvignila državna zastava, zagrmelo so salve, zazvonili zvonovi. Kar pijano navdušenje se je polastilo vseh Amerikancev, zmes vseh narodov iz Evrope in domačinov, ki so se ob tem trenutku zavedli še nekaj drugega, namreč tega, da so en narod.

Na dan devetdesetega rojstnega dne je neki starček zaželel, da vidi svoj rojstni kraj, ki pa je bil 70 km oddaljen. Pa ne z železnico ali vozom, marveč peš jo je urezal. Ko so časniki zvedeli za to, so ga pričakovali s fotografijo. Ko je prispel, so ga obsuli z vprašanji, kako je bilo na potu. »O, prav dobro,« je odvrnil starček, »le ko sem v predzadnjem trgu videl napisano tablo: brzina 15 km, sem malo odnehal v hitrosti, zato pa sem se nekoliko zamudil.«

v oči in je od časa do časa pogledal otroka:

»Mala moja Martha,« je počasi spravljal iz sebe. »Tatek mora za dlje časa oditi, iti proč od vaju.« »Pa, kam greš, očka?« je vprašal otrok nežno. »Daleč, draga moja golobčica, daleč. Ne bom se mogel tako hitro vrniti. Bodi mamici dobra. Poslušaj jo! Ne dovoli ji, da bi jokala...« »Ne bom, tatek,« je obljubil otrok. Ta trenutek so se odprla vrata in pojavil se je pri njih stari surovi paznik. »Gremo, gremo, čas je že!« se je obrnil k nesrečnemu jetniku in se ni niti zmenil za njegovo ženo in otroka. Doktor Mudd je objel še enkrat malo hčerko in se poslovil od žene, ki se je topila v solzah. Odšel je. »Storili bomo vse, da te rešimo!« se je zaslislal še glas njegove žene. Peljali so ga po dolgem hodniku. Mislil je, da ga vodijo nazaj v njegovo celico. Toda na hodniku so srečali nekega nadzornika, ki se je obrnil k pazniku: »Odvodi ga dol!« »Kam me vodite?« je vprašal ves prebledel. »Moja celica je vendar v prvem nadstropju.« »Ne bo ti več potrebna kakšna celica,« je odvrnil jetniški nadzornik surovo. »Zate bo nastopila sedaj velika sprememba. Čudil se boš gotovo... ha, ha, ha... Izprememba, izprememba, ki bo prišla prav v kratkem...«

VII. poglavje.

Vstal je lep poletni dan. Jutro je bilo jasno, sončno, in ljudi je bilo polno po ulicah. Posebno mnogo ljudi je hitelo proti zgradbi vojnega sodišča. Kdor bi to jutro prispel v Washington, se ne bi mogel otresti misli, da je prišel v mesto kak večji cirkus, da se je nabralo toliko ljudstva. Pred dvoriščem jetnišnice, ki je bilo ograjeno z debelo železno mrežo, se je nabralo mnogo sveta. Ljudje so drveli od vseh strani.

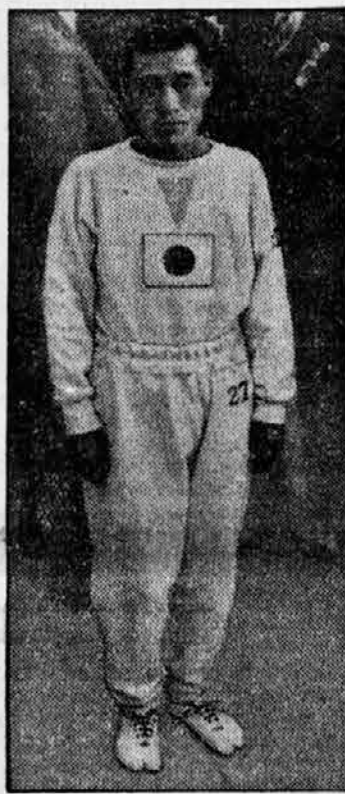
Edvard je samo vojvoda Windsorski

Službeni akt o odloku, s katerim je človek, ki je bil »Edvard VIII., po milosti božji kralj Britancev, branitelj vere in cesar Indije« postavljen za vojvodo Windsorskega, je dobil pred kratkim kraljevski pečat. Toda s tem vred so nastala razna važna vprašanja. Po tradiciji so člani kraljevske hiše obenem tudi grofje in baroni. Ta tradicija poteka namreč izza vlad Jurija II.

Šest mladih sinov Jurija II. niso bili samo vojvode, temveč tudi grofje. Dva med njimi pa sta bila celo barona. Najmlajši vojvoda kraljice Viktorije so bili istotako grofje. Vojvoda Connaughta je obenem grof Susseksi. Vojvoda Edinbourški je bil grof Kentski in Ulsterski, a vojvoda Albanyski je bil obenem grof Clarenski in baron Arklowski. Starejši sin Edvarda VII. vojvoda Clarenski je bil grof Athlonski, a Jurij V. je bil, dokler je bil še vojvoda Yorkski, istočasno tudi grof Inverneski in baron Killarneyski. Kralj Jurij VI. je bil pred prihodom na prestol enako vojvoda Yorkski, grof Inverneski in baron Killarneyski. Vojvoda Gloucesterski je tudi grof Ulsterski in baron Cullodenski. Vojvoda Kentski pa grof Sv. Andreja in baron Down Patricka. Nasprotno pa je po novem odloku vojvoda Windsorski le vojvoda Windsorski, brez kakih postranskih naslovov, ki jih običajno nosijo člani kraljevske hiše.

V proklamaciji z dne 11. julija 1917 leta, s katero je kraljevska rodbina javila, da kralj Jurij V. prevzema zase naslov Windsorskega, je obenem tudi objavila, da se dovoljuje naslov »kraljevske visočanstvo« ter naslov princa in princeze v bodoče le otrokom suverena ter suverenim otrokom po moški liniji. Če bi se torej vojvoda Windsorski oženil in dobil sina, bi ta sin nosil ves čas, dokler bi živel njegov oče vojvoda, naslov »kraljevske visočanstvo«. Zgubil bi ga pa takoj, čim bi mu oče umrl. Seveda, če se bodo te odredbe strogo izvajale, in če ne bo v tem pogledu prišlo do nobenih sprememb.

Sin vojvode Windsorskega bi mogel nosti do trenutka, ko bi vojvodstvo nasledil, naslov lorda, to je »graščaka«, brez kakih drugih plemiških naslovov.

Japonec Ketei Son, zmagovalce v maratonskem teku na berlinski olimpijadi. Sedaj je postal profesor.

Mlini na veter za polnitev akumulatorjev

Estonska radijska uprava je začela z zanimivim poskusom, da bi zvišala število poslušalcev radia. Kakor večina zaostalih držav, tako tudi Estonija nima še skoraj nič električnega omrežja. Zato so velike težave pri polnjenju akumulatorjev za sprejemnike. Zato se radio ne more in ne more razširiti. Zdaj je pošto ministristvo dalo postaviti po vsej državi 120 dinamskih generatorjev, ki jih ženejo mlini na veter. Pri teh električnih mlinih so urejene postaje za polnjenje akumulatorjev. Če se bo poskus obnesel, bodo število teh postaj še povečali.

Toda vzrok, zakaj se je zbralo toliko ljudstva, ni bil nikak cirkus, temveč obešanje nesrečnikov, ki jih je sodišče spoznalo za krive umora predsednika Abrahama Lincoln.

Pred dvoriščem jetnišnice je bilo nad vse živahno.

Za silo so postavili šotore, v katerih so prefrigani trgovci prodajali jestvine, še več pa pijače. Množica je bila, kričala, se kregala za čim boljše mesto, pela in klela. Vsi mogoči družabni sloji so bili zastopani tu. Malomeščani, kramarji, mali obrtniki, žene, služkinje in oddilne dame, vse to je bilo pomešano, vse to je prišlo semkaj z istim zanimanjem, vse to je privedla sem enaka radovednost.

Ko se je približal trenutek, da se izvrši obsodba, je prišla iz ječe četa celih obsojencev, ki je stopila v vrsto pod samimi vesali. Malo za njimi so prišli tudi krvniki, vsi mrki, kakor da bi bili čakali, kdaj jim padejo žrtve v kruto pest.

Naenkrat se je prikazala tudi Peggy Mudd, ki je prišla iz jetnišnice. Za njo sta stopala tudi njena hčerka Marta in general Ewing. Ko je Peggy spoznala, da je po naključju zašla na morišče, je iznenadena kriknila.

Hitro se je obrnila in se hotela vrniti, toda že so se vrata zaprla za njo in ključ je zarožljajal v ključavnici.

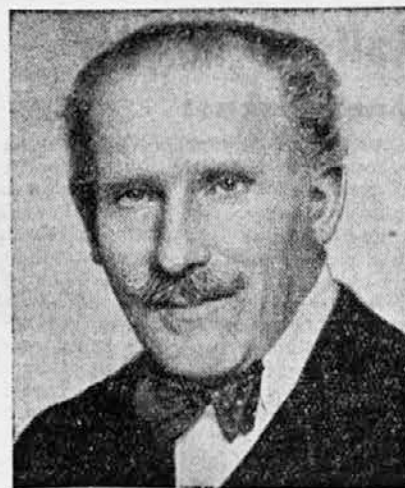
»Ne morem... Ne morem ostati tu!« je zasklivala.

»Saj ste dobili najboljše mesto na vsem morišču!« je dejal nek vojak, ki ni mogel razumeti, kako more še kje biti človek, ki noče biti navzoč pri obešanju zločincev. To je bilo vendar dejanje, ki je privlačilo toliko ljudi, celo iz najoddaljenjših krajev.

S krčevitim jecanjem se je Peggy obrnila in skrla glavo na prsih starega generala.

»Bodite pogumni!« jo je tolažil on. »To je edina možnost, da zvemo resnico in — pravo usodo vašega moža.«

Naenkrat so vsi bobnarji zabobnali.

Arturo Toscanini, slavni italijanski skladatelj in dirigent ki je pred nedavnim slavil 70-letnico svojega rojstva.

Radio

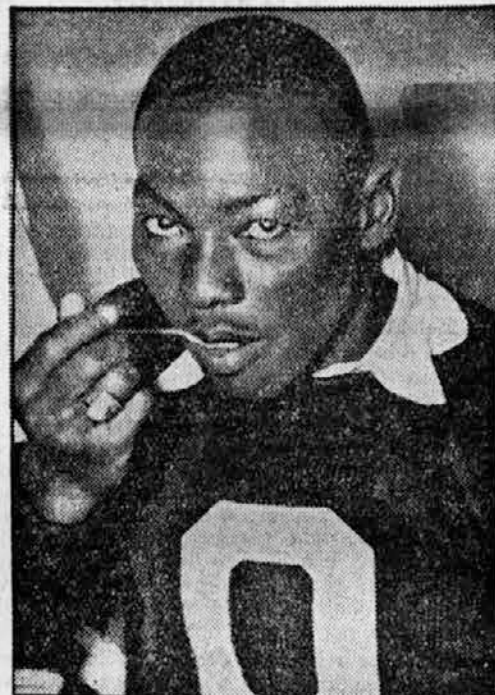
Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 7. aprila: 12. Reprodne koncert na wurtskih orglah — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14. Vreme, borza — 18. Mladinska ura: Praktično vremenoslovje (g. Janko Siherl) — 18.20 Mladinska ura: Ročna dela: Naredimo si akvarij (g. Miroslav Zor) — 18.40 Delavsko predavanje: Kolektivne pogodbe (g. Rudolf Smersu) — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Pedagoški moment v kulturnem življenju naroda (dr. K. Ozvald) — 19.50 Sah — 20. IV. ura slovenske orgelske glasbe. Sodelujeta: Msgr. g. Stanko Premrl in g. Angela Megla-Haukova — 21.15 Koncert na dveh harmonikah (igrata brata Goloba) — 22. Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Za veselo razpoloženje (Radijski orkester) — 22.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Fantazija (plošče) — 14. Vreme, borza — 18. Pester spored (Radijski orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zahvalni kotiček — 20. Radijski orkester — 21. Plošče — 21.15 II. ura francoske klavirske glasbe, predava in izvaja na klavirju g. L. Škerjane — 22. Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Hajdrihove pesmi izvaja Akademski pevski kvintet. Konec ob 23.

Drugi programi

Sreda, 7. aprila: Belgrad: 19.50 Pester večer — Zagreb: 20. Ljubljana — Dunaj: 19.30 Simfonični koncert — 21.05 Kmečka godba — Trst-Milan: 17.15 Violina — 21. Opera — Neron — Rim-Bar: 21.40 Simfonični koncert — Praga: 19.50 Vojaska godba — 20.30 Operni večer — Varšava: 20. Sonatni koncert — 21. Chopinove skladbe — 21.30 Splošno koncert — Berlin: 21. Virtuoz in pevec — Hamburg: 21. Finska glasba — Bratislava: 21. Rudarska godba — Köln: 21. Schillingove skladbe — Frankfurt-Monakovo: 21. Ogrski filharmoniki

Crnec Albritton, ki si je v Berlinu zaslužil srebrno kolajno z dvometerskim skokom, je sedaj zmagovalce v boksanju pri tekmi za prvenstvo ameriških visokih šol.

Jetniki s Hudičevih otokov

9

Odprl je spet oči, v duhu preletel okolico, ki ga je obkroževala... stal je tu, sredi mrzlih kamenitih zaporov, za njim pa njegova objokana žena in nesrečni otrok.

Z dvorišča so se skozi odprto okno še glasneje zaslislali udarci kladiva. Zdelo se je, kakor da se delavcem prav posebno mudi...

Nesrečna Peggy se je vrgla možu okoli vratu in neutolažljivo brez prestanka jokala.

»Ah, Sam,« je jecjala, »to je strašno! — Toda mi vendar nismo še odnehali od boja... Ne obupaj! Moramo najti kak način, da te rešimo! Ne bom dopustila, da bi te mi ugrabili neusmiljeni ljudje! Ne dam te! Ne dopustim tega!«

Se bolj krčevito je stisnila svoje roke okoli njegovega vratu in ga privlila k sebi, kakor da bi ga hotela s svojo šibko roko obvarovati pred usodo, ki se ji je zdelo tako strahotna in ki se ji je zdelo zaradi udarcev kladiva z dvorišča še strašnejša.

Počasi se je le malo pomirila. Vso svojo odločnost, vse prizadevanje in upanje je stisnila v nekaj besed:

»Storili bomo vse, kar bomo mogli!«

»Da,« je dodal odločno, »storili bomo vse, kar bo mogoče, ti, Martha in jaz!«

»Tudi jaz bom pomagal, kolikor bom mogel!« se je pridružil branilec dr. Mudda, ki je ves čas stal ob strani in opazoval molče ganljive prizore.

Doktor Mudd se je nežno izvil iz objema svoje žene in je pokleknil na tla poleg svoje hčerke, ki je še vedno jokala od strahu in se z nekim nezaupanjem razgledovala naokoli.

»Poslušaj, srček moj,« se je obrnil k njej, »sedaj ti bom nekaj povedal.«

»Prosim, tatek,« je odgovoril otrok in se še tesneje privil k očetu ter se zagledal v njegove oči.

Dr. Mudd se je boril s solzami, ki so mu silile